

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csütörtök

30. szám.

Pest, majus 24-kén 1849.

E lap megjelenik minden este, vasárnapot kivéve. Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhozhordással 5 fr., vidékre postán borítékban 6 fr. p. p. Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadtatik el. Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban (Országúton, Kúnevalderház) és minden postahivatalnál. Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. — Egyes szám 3 kr. pp.

Pest majus 24. 1849.

A „Közlöny” 111. száma nem jutván kezünk-höz, az „Alföldi hírlapból” vesszük ki a következő fontos cikket:

— A mai, 111. szám alatti „Közlöny”-ben négy rendbeli kormány-rendelet jelent meg, mely a netalán betörő muszka elleni előkészületeket tárgyalja. — Ezuttal csupán az első okiratnak, t. i. a ministeri tanácstól a kormányzóhoz tett előterjesztésnek rövid tartalmát közöljük, mely ez:

Az országot idegen hadsereg beavatkozásának veszélye fenyegeti. A muszka katonaság egy csoportja azóta talán már át is lépte a magyar föld határait stb.

Nincs sem jog, sem érdek, nincs vallás, nincs nemzetiség e hasában, melyre a muszka beavatkozás által védelem helyett eltipratás és végveszély ne várokoznék.

Tehát minden vallás, minden nemzetiség, a szabadság, a függetlenség mind egyesülni fog, mindennek egyesülnie kell, az országos kereszties háborúban részt venni. Hadseregünkhöz így milliók csatlakoznak. Egyesek elvesznek, de a nemzet megél s megáll, és megmenti erejével és példájával Európa magát.

E kereszties háborúja a szabadságnak felső Magyarországra nézve — véleményünk szerint — azonnal kimondandó, hogy, ha a felkelés órája üt, az országos háborúra a nép készen találtassék.

Szükségesnek tartjuk különösen:

1) Hogy a muszka beavatkozás ellen, Európa színe előtt, a nemzet nevében, ünnepélyes óvás tétessék.

2) Hogy a nép felhívások által az általános fölkelésre buzdítottassék.

3) Hogy folyó hónap 27-étől kezdve 3 héten keresztül minden ünnepnapon és csütörtökön az egyházakban mise tartassék és könyörgések s egyházi beszédek mondassanak elhárítása végett azon irtóztatós veszedelemnek, mely az európai népek szabadságát, különösen a magyar nemzet legdrágább kincseit fenyegeti.

4) Hogy minden polgárra nézve a f. évi június 6-ra a bűjtölés kötelezőleg mondassék ki.

5) Hogy a 3-dik pontban meghatározott napokon, napjában kétszer, minden templomban, minden harangok meghuzattassanak.

6) Hogy annak idejében a püspöki kar és a papság, papi öltözetében a fölkelő néppel együtt jelenjen meg, s a népet az emberi nem szabadsá-

gaért halált szenvedett megváltó nevében hősi harcra buzdítsa.

7) Hogy intézkedés történjék, miképen a határszéleken a beavatkozó muszka sereg elől minden élelmi szerek és szükségletek egész mérföldekre elháríttassanak, az álladalom tökéletes kárpótlást igérvén azoknak, kiknek ez által kár okoztatik.

Mind ennek végrehajtásával a közoktatási, és a polgáriakra nézve, illetőleg, a belügyminister bizatik meg.

Eddig az Alföldi hírlap. És ha bekövetkezik a harmadik invasio, s látandjuk a Karpatokon lengeni az orosz zászlókat, mit teendünk akkor?

Támadjon fel a nemzet, mint egy ember, s legyen vitéz hadaink tartaléka, legyen egy számra xerxesi, de vitézségre magyar tábor, mellynek száz meg százezer testei áronthatlan bástyát képezzenek a haza körül.

Legyen vezérünk az isten, kinek mindenható segedelmét kéri kormányunk felszólít, s vezérlése alatt harcoljunk, mint illik harcolni azoknak, kik zászlainkra isten örök igazságát írák.

Bátran fel! Az orosz hatalom nagyságának féle mese, másik felében több a gyarlóság, mint bármely emberi intézetben.

Az orosz kormány megszokta, roppant számokban beszélni. Ő jobban érti, mint bár ki, roppant hadakat gyűjteni — papiroson, mellynek lábón alig van fele.

Lengyelország négy millió néppel 1831. hét hónapig állta ellent az oroszoknak, s azután sem orosz erő vivá ki a diadalt, s mi legalább tizenkét millióval ne bírnánk győzni?!

Seregünk diadalmuk által lelkesült, s ha kell, seregünk lesz az egész nemzet.

Ellenségeinket nem lokkesiti sem már kivított diadal, sem a szabadság és hazafiság szent szelleme.

Ellenségünk Austria, és ha megtámadand, Oroszország.

Austria öngyilkos, mert ki önkint adja magát más hatalmába, az életétől fosztá meg magát.

Oroszország világszerte gyűlült megtestesülése az absolutismusnak, melly azáltal, hogy senki rokonszenvét nem bírja, hatalma felét veszté.

S e gyűlölség szerzend nekünk részvétet, rokonszenvét és szövetségést.

De szövetségésünk az isten, kinek örködését lehetetlen volt eddig is nem tapasztalni felettünk. Csak ezt el ne hagyjuk, miénk leend a diadal

Azért magyar nép, ne csüggedj, imádkozzál és harcolj!

D.

Czeczor.

Méltán vagy a hon szive, Pest,
Népedre méltán vagy kevély,
Mégis fiadról, mint anya,
Fiadról elfeledkezél.

Nincs egy örömháng ajkadon,
Kezedbe' nincs babér?
Midőn egy leghűbb gyermeked,
Mint sirból, visszatér.

Feledted, hogy lánczot viselt,
Hogy érted szenvedé,
És hozzád méltón, mint magyar,
Mint e hon gyermeke!

Mint rá tevék a lánczot, ő —
Ő azt megcsókolá, —
Igy hordja lánczát a magyar,
Hogy hordja, büszke rá.

És szólt: örömmel hordozom,
Te érted nemzetem,
Teg. étek majd a sirba is
Le, mint társam, velem.

Hiador.

Ha máskor — nem: most örömmel pihentetném tollamat, ámde olly piszkos rágalomnak, olly szemtelen fondorkodásnak, minők e lapok 21-dik számában a dunavecsei követválasztás felől közöltettek *) , megtorlását elmulasztani — gyávaság, férfluhoz illetlen bárgyuság volna.

Meglehetősz számmal jelentek ott meg folyó hó 10-kén több községek választói. A nép — értve a lakottabb mezővárosokból jütteket — okulván mult évi könnyenhivőségükön, midőn némelly urak ajánlatára egy egészen ismeretlen — később — gyáva szoknyahósnak talált egyénre ruházták bizalmukat, most már megvetve a rábeszéléseket egy — a vésznapijaiban feltűnt — szilárd jellemű férflut kívánt a képviselői székebe ültetni.

Könnnyü volt a választás. Az egész solti járásban egyetlen s kitünő vala, mint nyulánk czédrus a törpe bokrok között, Fülöp, Dunavecse jegyzője. Honérti önfeláldozása, a nép érdekeinek hó pártolása, s irigyeitől üldöztetve is tevékeny fáradozásai által érdemeket szerzett ő magának

*) A vád lapjainkban jelenvén meg, fel kelle vennünk a védelmet is, nem kételkedvén, hogy az igazság ez ügyben nem sokára kiderülend.

A szerk.

ott, hol vetélytársa Sáfári még csak szerzhetend. Ő volt az, ki nem a törvény-szabta kötelesség, hanem egyedül a honszeretet igéző sugallatától ösztönözten elhagyta csendes — jegyzői lakhelyét, míg másokat, kiknek kormányunkat követni kötelességükben áll, csak ijesztés s kényszer útján lehetett a czibaki diadal után elzavarni. Ő elment, fölkereste az elmenekült kormányt: s midőn mi már veszni hittünk mindent, midőn elzárva Debreczentől már-már kétségbe estünk nemzetünk jobb sorsa fölött: ő átörve minden akadályokon, vigasztaló anyalkint jelent meg közöttünk.

Magával hozta ekkor a honvédelmi bizottmány elnökének hozzánk intézett buzdító lelkes iratát, melly mint csudaszor villanyozta át idegzetünk s felbátorította bennünket a zsarnok uralmány iránti hódolat megtagadására. Nála nélkül a lelkes solti járás Pestmegye egyéb részeinek sorsára jutandott.

Lehet-e tehát csodálni, ha a nép józanabb része, kik magukat némelly nagyravágyók kezében pusztá gép gyanánt használtatni nem engedék, őt ohajtá, őt kívánta képviselőjének?

Tolongás mindkét részről igen, de verekedés nem volt; meglegegett a nép azzal, hogy a tollas Sáfáriakat Vindischeknek hívta.

Pedig a nép akaratának ennél gunyosb kijátszása még nem történt; azon egyén, kinek ők minden lépéseit, minden tetteit ismerik, mielőtt megítéltetnék, hazaárulónak kiáltatott, közszépszarlónak az, kit a zsarolásban legtöbbet szenvedett helyek, Solt és Dunavecse, ezenkül Sz. Márton, Tas, Dab, Dömsöd egy szívvel, lélekkel kedveltjének vallott.

Hol az érdek egy, nincsenek ott viszátkodások.

A viszátkodást, a haragot szüli az irigység s a telhetetlen önzés. Sok illy epés érzelműeket lehetne felmutatnom a magukat honoratoroknak nevezett fehértollasok táborából; ámde ismeri őket lényükben is a nép; én, mint a tudósító honorator ur, nyers kifakadásokba és személyeskedésekbe bocsátkozni nem fogok.

Védeni vagy sérteni senkit sem vala szándékom, csak azt kívántam nyilvánítani, mint érzünk és mint látjuk a dolgot mi, kik Fülöp és az igazság mellett voltunk.

Lelkem mélyéből ohajtom, hogy az igazság fénylő világa vessen homályt mielőbb a viszátkodás és irigység mételyes érzetére; Fülöp hallgattassék ki, s ha bűnösnek találtatandik: legyen megvetve s bűnhődjék; ha pedig kiviláglik ártatlansága: akkor a becsületrablókkal legyen érzetve a törvény szigora.

Adja isten! hogy mihamarabb térjen vissza körünkbe a testvéri egyetértés, mert csak így lehet birtokunkban a tetterő, melly alkot és összetart.

Etel.

Besztercebánya majus 18-án.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ama tapasztalás, hogy garamvölgyi regényes tájainkról olly ritkán történik említés hazánk számos lapjaiban, s érzékeny kedélyem ama tulajdona,

hogy szentebb érzelmeimet a világ előtt eltitkolni lehetlennek tartom, ösztönöztek arra, hogy jelen soraimat önhöz intézzem s egyszersmind arra kérjem, hogy azokat, ha lehet, becses lapjába beiktatni sziveskedjék.

Örömmel nyúlok tollamhoz, mert Besztercebánya városa örömnappait, bár gyenge szavakkal, előünnepelni van alkalmam.

Besztercebánya örömnappait! igenis! — hisz mondhatom, hogy eme város is felfogta valahára Magyarország szabadságharczának magasztos eszméjét; — a forradalomnak mennydörgő szavai: „Itt az idő, most, vagy soha!” behatottak füleibe s felébred, hogy okulva a multnak gyászos emlékére, egy szebb jövő alkotásán munkődjék; felébred, s többé — úgy hiszem — nem esik vissza szomorú, hongyilkoló álmába.

Beszterczét a magyar sereg előtt hátráló Trenk gyors eltávozta riasztá fel síri nyugalomból. Az arczok felvidultak; a nemzeti színek, mint hosszú tél után a tavasz feselő virágai, ujulva a kalapok ékített karimáin. — Koszorúk röpültek az epedve várt borsodi védsereg elébe, az egész város örömrivalgott. Csak néhánynak a szeme búsan, pirulva nézett a kedves vendégekre; néhánynak, kiket vagy az együgyű s zagyva előítéletekkel megrakott elme, melly a szabadság magasztos, szent eszméjét felfogni képes nem vala, — vagy kiket a forradalom, nemzetiség, nyelv és vallásnak rosul értett fogalma, melly rémeket alkota fejükben, vagy végre, kiket önzés, s nemtelen indokok botlásra, s most — bár későni — bánatra birtak, — ezeknek szeméi búsan, félelmesen szemlélték a szabadság eme dicső védőit; hja! mert a lelkiismeret boszuló hangjait elalattatni lehetetlen.

De ne remegjete megbotlott társaink! A magyar nemzet nagylelkű, hős nemzet.

Midőn az osztrák zsarnok a honfiak nyakára csörgedező lánczot akaszt: a magyar igazság istennője a bűnösöknek bocsánatot nyújt; midőn az leghivebb barátiból is — oh s hányszor! csontvázakat alkot: ez esküdt ellenciből is barátokat szerez. —

Igenis! a magyar nemzet nagylelkű, hős nemzet!

Felejtí a multat, vigyáz a jövőre!

Ama hír, hogy Vogel közeledik: városunkat fegyverre szólítá fel. Ama polgárok, kik Simonich ellen olly igen morogva mentek, harcziás felhevülésben elragadtatva kiálták: „menjünk halni vagy ölni!” S látta volna a detvai néptörzsök óriás sarjadékait, kik ezerekenként tódultak össze, hogy temessék el az osztrák rabiga zsoldosait ama mély sirokba, mellyeket évezrek előtt az általános árviz hegyeink közt készíte. . . . Reggeltől fogva a késő estig viszhangzott „ÉLJEN KOSSUTH!” (tisztellel meghajlik szellemem neved előtt nagy férjű!) s a viruló Urpln mohos sziklái s a hermanetzi völgyek komor barlangjai százsorozták a fellelkesült nép eme szavait, jól tudva, hogy „a nép szava isten szava.”

Majus 15-vel ismét egy ünnepélyes, nagy nap virradott fel reánk. Görgei Herrmann a bányavárosok hős szabadítója városunkba érkezett. — Nem sokára köztiszteletű kormánybiztosunk Beniczky Lajos, ki nem ismeri a losonczy felséges,

merész kalandnak vitéz hőstét? — körünkbe visszajött. Beniczky visszajött! Beniczky, ki öt hónap előtt városunkat elhagyá, hogy borostyánnal övezve térjen vissza;

S elment, hogy visszajöjön;

S visszajött, hogy többé el ne menjen.

Örömrivalgva üdvözlé őt a város, büszke lévén dicső nagy fiára. A polgárok vállain vitetett lakába, mint ember, kinek szelleme fentebb áll a tömeg eszméinél.

Este fáklós zene tartatott két jeles vendégünk tiszteletére. A korm. biztos belépett a körbe, s Volni buzgó hazánkfia által mondott üdvözlésre felelt. — Láttam a büszke férfit a bámuló sokaság közepette állni s már tudom, mint nézhetett ki a római Caesar! — Tekintete nem volt többé a Carthagó romjain ülő Mariusnak búskomoly tekintete, — nem! egy nagy tettekre termett s ideálvilágban élő szellemnek megsemmisítő pillantása sugárzott szeméből. A csillagok eltűntek fekete felhők mögé, a hold nem világolt, mintegy tudva, hogy nem szükséges ott halvány gyenge fénye, hol a szeretet mindenható lángja sugárzik. Itt a sötét éj borzalmas homályos leple alatt, lángoló polgártársai előtt tárá ki nagy lelke magasztos ábrándjait; elmondá, hogy „bár mind is leend sorsa e városnak, ő azt többé el nem hagyja.” Büszkén mutaták őt gyermekeiknek a gondos anyák „ott van ő!” Igenis itt van, s nálunk fog maradni!

Én a messzeségből éghöz emelem szemeimet; s ajkaim imát rebegnek s ezer nyelv utánozza imámat:

„Isten jobbja hozott, istennek jobbja vezessen!”

* * *

A huszárok toborzását bő süker koronázza; a fellelkesült ifjak sorba állnak a szabadság eme dicső bajnokai közé. Valódi élvezet látni emez elbarnult hősöket, a mint a lelkes hölgyektől nyert szalagokkal s az ablakokról ledobott koszorúkkal ékesítve harsogó zene kíséretében körülbolyongnak, erősen dalolva:

„A ki huszár nem lehet,
Mennyországba sem mehet.”

De elég már! nehogy unalmasakká válljanak soraim, mellyeket, ha szivesen vett, czélobmat elértem.

R. Sz.

Kún-Sz.-Miklós, majus 21.

Szerkesztő ur!

Midőn önnek levelet akarok írni, már megvallom, hogy nem szoktam írószközt venni addig kezembe, míg jól el nem gondolkodom magamban. Higgye el pedig, hogy ezt köránsem azért teszem ám, mintha olly nagy embert akarnék majmolni, mint már Napoleon, ki szinte nem vett tollat kezébe, míg gondolatit rendbe nem szedte; sem nem azért, mintha nem volna tárgyam, mellynek aztán fictióján kellene törni fejem, — hanem hát azért, hogy mikép találjam én meg ez újság methodusának azon kedves flumát, miszerint az olvasót lekötelezhessem részemre.

— Mi tanácsot adna ön e részben? — nem tudom, de én a mondója vagyok magamnak, ha semmi más nem irok, mint tisztán dolgot, s a melly dolog, ha legalább is 500 rácz vagy 200 német bérencz legyilkolása lesz... még jobban czélomat érem.

Iparkodom mielőbb oly helyre juthatni. Addig jó remény fejében elégedjek meg e különben nem annyira közönségesekkel, mint következik.

Batthányi Kázmértól közvetlen, közvetve pedig Balajthy kapitánytól napokban küldetett egy utasítási paragrafushalmazzal ellátott rendelet, miszerint e város nemzetörségének njoblag organizáltatni s mozgó védcapatnak kell alakittatni, hogy a rendelet a népet mindig készen találván, *periculum in mora* ne történhessék. És ez mind igen jó és helyes eddig. Miért általában tekintve szavunk sincs hozzá. Részletesen vizsgálva azonban a czikkeket, azt úgy, mint van, teljesen nem oszthatjuk. Nem helyeseljük azt a temérdek kivételt, melly által, ha majd fölesigazott okaikkal kirakodnak az illetők annak idején: a különben szép számú csapatot oly törpe minoritas fogja képezni, hogy nevezetes eredményt nem is várhatni tőle.

Illyenkor napi renden levén azután a kölcsönös egymásra-utalgatásból a személyeskedés is, óhajtható, hogy csak az olyanok hagyatnának meg exceptióknak, kiknek majd távollétök életveszedelmet feltételezne.

E tárgyra bővebben az alakítás alkalmával térendek vissza.

Vannak szívek, mellyeknek, mint gyöngyöcsigáknak, csak fájdalom kell, hogy kincseket, rényeket teremjenek. S ha illy szívek a női keblekbe vannak inkább oltva: csak örülhetünk a szépek e még szebb szerencsésén.

Azt akarom mondani, hogy e város hölgyei is élnek. Megértvén az országos nőegylet elnökének fölhívását, keblükre tapintottak, s miután érezték, hogy fáj nekik a beteg honvédek ruhátlan nyomorú helyzete: elhatározzák maguk között a fehérenemük gyűjtését. Ez már szép czél s szebb mint! stb... s általában oly üdvös, hogy azt csak az elfogultság nem látja.

Ha mit tesznek, azt közösen teszik a jó érzésűek, s azért sem egyiknek sem másiknak nevét külön nem emelem ki; a dicsőség s a tudat jutalma mindnyájoké.

Rég óta vártam már, hogy majd küldenek be czáfolatot az e lapok 21. számában megjelent szomszéd helységünk, Dunavescséről íratott czikkre, miután egy barátom által egészen másképp adatott elő az, mint említett helyen megvan írva a követválasztásról, de biz a mint látjuk nem jött; miért én vidéki érzettem magam fölhíva e részben szólni, de koránsem a követválasztási specialitásokról. Isten mentsen meg! illy scénákkal én már torkig vagyok. Mozgassa fülét, kinek az fáj. Én csak egy kitéveli pontjára fogok felelni, mellyben a szabadcsapatnak főnökmint a bló említettik, s hol a nevezett egyén számtalan oly bűnökkel vádoltatik, mellyeknek egyike is elég lenne méltó bűnhődésre, ha igaz t. i., s melly esetben nem hogy követjelöltségre, de becsületes életre sem volna méltó. Ha pedig nem igaz, — mint szeretem hinni — akkor, miután a

szabadcsapat sem olyan a szerint, mint II. Fridrik korában, midőn gézengúz emberekből állt a hét éves háború alkalmával — s melly jelenleg becsületére büszke, sem e testület, sem compromittált főnöke nem engedhetik azt, hogy azon czikk incognito hagyatván, szerzője feleletre ne vonassék. —

Kisbéri László.

Eperjesen, majus 19-én 1849.

Szerkesztő úr!

Nemde csudálkozik az eperjesi keleten! —

Hogy is ne, hiszen az egész ország méltán bánulhat azon, hogy az eperjesi circumspectusok és prudensek között is találkozik egyén, — a ki a Marciust el nem kárhoztatta volna. De kérjük, ne is legyen azon balvéleményben, hogy mi is a circumspectusok egyike vagyunk; személyünkben Eperjes városának csak szerény lakosát szerencsétlenségünk bemutatni.

Eperjesről ugyan nagyon sok szépet tudnánk írni a hazaárulás ügyében; mert Eperjes városa a rosznak kimerithetlen bibliája. Most azonban nem Eperjesről akarjuk uraságotat értesíteni; hanem csak arról, hogy az eperjesi polgárok agyában is eszes és forradalmi gondolatok teremnek, — a mi majdnem ellenmondás. S ezen jakobinusgondolatot jó lesz a Marciusnak felküldeni; mert tudjuk, hogy hasábjában megtermi gyümölcsét.

Tudnivaló dolog, hogy hazánk országos hivatalait majdnem csupa osztrák kezeli; s ez nagyobb részt júdászerepet visel kedves hazánk ügyében. Értjük a sok kamarális tisztviselőket, a kik oly boldogul érezték magokat a kaiserek atyáskodó uralkodása alatt, s a kik most is mindent elkövetnek, hogy huldigungjaikat minél előbb tehessék a liebenswürdiger Franz Joseph előtt.

A képviselőházat jó lesz figyelmeztetni ezen magyar-osztrákokra; talán megszülemlik kebelében azon bölcs gondolat, hogy ezen szép madarakat határozatképp per Schub, kedves ajándokul elküldi az ifju császárnak odaki a szép Austriába, melly után annyira schmachtolnak, hogy üdvözüljenek a kétféjű sas oltalmas szárnyai alatt. Az ifju Seprl bizonyosan megőrül ezen kellemes meglepetésnek, talán annyira, hogy kedves hazánkat tán többé meg nem windischgrätzelteti, legalább nem oly dühösen, mert seine lieben getreuen nem nyögendnek többé a Kossuthterrorismus alatt. Kétféjű sas! Valóban jól választott jelképe a telhetlen Habsburg-háznak!

Már az egyfejű sas sok vért, húst és dögöt fal, hát mennyire van a kétféjűnek szüksége?! Tehát nagy érdemeket szereznének maguknak a képviselő urak, ha a kétféjű sаст néhány illy austriai magyar hivatalban megbizott marhával megkínálnák! — Pedig jó sok találkoznók; Kassán egy tuczatot lehetne szedni, a kik az úrban kimult lottocollecturát a császár oltalma alatt életbe kívánnák léptetni; hát még Selmeecz, Körmőcz stb. városokban, azon urak, kik a magyar aranyokat és huszasokat számítgatták, — nagy mértékben megérdemlik a Marcius gyöngéd figyelmét. — Ugyan butának kellene lenni a magyarnak, ha jó fizetés mellett arany és huszasok

számlálására alkalmatlan volna. Bizony tán csekély személyünk is el tudna pontosan járni ezen nyaktörő munkában. Mért nem alkalmaz a kormány oda hű magyar embereket?! Jó lesz tudatni vele.

Ennyi a magyar-osztrákokról; legközelebb tudatjuk önnel az osztrák-magyarokról véleményünket.

E p e.

Tisztelt szerkesztő ur!

Városunkban van néhány megjegyzésre méltó férfi. — Ösmerje őket a közönség is. Vegye szerkesztő ur őket pártfogása alá; foglaljanak méltó helyt mákvirággyűjtménye között.

I. Szavics az által híres, hogy éjszakának idején tartaték nála a rácz gyűlés, bajai ráczokból állván. Ezen gyűlésben tanácskoztak a teendők felől, gyűjtöttek pénzt, s irtak leveleket rácz ügyben. Egyebek között már számos évek óta elhiresedve volt családja és gonoszúsága által.

„Januáriusban 1849-ben volt, ha jól emlékszem, midőn egy vidéki paraszt belép boltjába, kétélet veendő. A pór nem egyeztet meg annak ára felett, türelmét vesztve kalmár uram, rá rival: Mit alkudozik annyira, felszáll úgy is nem sokára az értéke, nem levén elegendő kötél a madzsarak felüggesztésére?! — Nagyon meghökkent ezen a vevő. Agyba-főbe döngötte volna a kalmárt, ha fontolóra nem veszi, hogy ráczzal és ennek házában nagyon, hol minden halálos eszközök készen lehetnek. Elment a városházába, jelentést tett, keresték a jó madarat, — de már kirepült kalicz-kájából.

II. Gyurkovicsról a traditio egy fő jellem vonást hagyott hátra. A vad dulongó ráczcsorda által annyira veszélyeztetett Bácska vidékéből, midőn minden jó érzelmű polgár kiköltözött, menedéket keresendő, Baja városa lelkes főbirája Pilasszannovics József ur is a veszély tetőpontját érven, elhagyta a várost. Utközben találkozék P. ur a fenebb említett. Amaz szomorú merengésben folytatva utját, nem is vevé észre az utóbbi, ki egyszerre csak rúival: „Ejnye te gaz madzsar, hová szököl, várj — várj, el nem kerülöd úgy sem az akasztófát.”

A sors változott, P. ur egyik tagja levén a szabadkai véstörvényszéknek, rendelkezhetnék emennek agyvelejéről, ha csak a koponyának birtokában lenne.

III. hőse a traditiónak Joannovits, Baja városa expostamestere. Ez az akasztófát több kis vétken kívül megérdemlette a levéltitok megszegéseért.

A ministeriumhoz intézett leveleket, leginkább a rácz csordának városunkhozi közcledtével, felfogta s nem expedálta. A kormány ezáltal nagy zavarba jöhetett.

IV. Bartók plebános eléggé ismeretes kétszinüsége miatt. Ha nem is emelt ugyan, legalább tudomásom szerint, szót a magyar kormány és ennek rendeletei ellen; úgy mint biztost és minden kétségkivülit állithatom, hogy nem is szolt a magyar kormány mellett.

*

A nép felvilágosítására és lelkesítésére mit sem tett.

Marciusban néhány száz katona jövén városunkba, a rácz comitét felbomlott. A magyar katonák fogdosták a bicolor-érméket. S ezek között fájdalom plébános urunk is volt. Vallatás és tanúk által kitudatott, hogy az osztrák zsoldosokkal volt érintkezésben.

Egy factumot mondok el. Baján lakik egy tétől talpig becsületes, gazdag halász, Jonicz nevezetű, ki hazafisága miatt eléggé ismeretes volt. Ehez járdogált gyakran a pléb., s egészen megváltozott. A ragályos kórban ő is részesült olly nagy mértékben, hogy Baján levén a császáriak, az L. féle korcsmában nyilvánosan rágalmazta a magyar kormányt. sat. Ezen szánalomra inkább mint gyűlöltre méltó egyén, gyermekeit, házát, vagyonát itt hagyva, elszökött a magyarok jöttkor Báltaszékre.

Legyen bűnbocsánat adva ezen különben jószívű s csak elcsábított embernek. Visszatérek a dolog eleveire.

Bartók uram Szabadkára szállított. Vésztörvényszék elébe állított s kevésbe mult, hogy halál fia nem lett, Batthyány Káz. mint teljh. biztos azonban őt attól megmenté.

Jelenleg városunkban tartózkodik, plébános továbbá is. Hadd legyen, szavaljon bár Kossuthról vagy császárról, mindegy; a nép nem hallgatja. Elvesztette a nép bizodalmat.

V. Bichler nyugdíjazott kapitány, ha kap nyugdíjat a magyar kormánytól? ne adassék az honárulónak.

Ez a kétletűek v. az amphibiákhoz tartozik. A magyarok folytonos győzelmei közt nem láttatá rosz érzelmét. Minekutána pedig tetszett volna Fortuna asszonyságnak a fegyverszerencsét az ellenoldalra is csak egy keveset átszolgáltatni, világosan kitünteté azt.

Bichler a zsoldos sereg ittlétekor cs. csillogó villogó egyenruhájába búván, méltatá fakóját agglábalvali sarkantyuzására.

Az osztrák tisztekkel társalgott, ide s tova nyargalózkodott s mindenféle intézkedéseket vitt véghez. A magyarok bejövén, alig mutatkozték, mégis elfogták, Szabadkára küldték.

Ott kihallgatták és — haza bocsátották. — Valamely rendelet mondja, hogy a nyugdíjazott tiszteknek uniformban kell menni; ez azonban maiglan is utcahosszat civilruhában sétálgat.

Majus 16-kán érkezett egy futár városunkba, a fejer hajóféle vendéglőben leszállt.

Kerekes őrnagynak és Baja városa térparancsnokának Buda bevételeit jelenté a magyarok által. Ezen hír az egész várost örömittassá tette. Megvendégelték dúsán a futárt éjjeli 12 óráig. Az egész város dőzsölt, dobzódott éjjel.

Roggel kijózanodván, hallók futár uram bebörtönöztetését. Elmentünk a helyszínre, s láttunk futár uram szobája előtt álló öröket. Kormánybiztosunk előtt gyanus volt az, hogy sürgönyt nem hozott. — Kerekes kikérdezte, — megvallotta, hogy ő is csak más futártól hallá. —

Elbocsájtották, távozása után kiszült, minő alávaló embert volt, inas, író, szökött katona egy személyben.

Ilyenekre vigyáznunk kell, spionok is lehetnek. —

Levelemet befejezettnek véltem, midőn épen hallom, hogy Jonicz házát a hatóság el akarja árvereztetni.

Ezt én igazságtalanságnak tekintem. — Velem Baja városa legnagyobb része hasonló fogmondani.

Ha elfelejté magát egy keveskét a bor szesze vagy más egyéb miatt, azért nem kell nekünk még terroristical rendszerhez nyúlunk. — Nem kell egynehány vigyázatlan szóért becsületes családapat elkárhozatni. A terroristical kormány a francziáknál Robespierre alatt szétbomlott, Windischgrätz puskapor és golyó általi kivégeztetés-rendszere hasonlóképen.

Többet vétkezett a plébános és a kapitány; mégis hon léteznek.

Ennélfogva véleményem az, hogy hirlapokban vagy közirathban Jonicznak házába és városunkba szabad visszatérhetése mondassék ki.

Bajai.

Pest majus 24. 1849.

Szomorú eseménynek voltunk tegnap szemtanúi a hadi őtanoda (Ludoviceum) épületében levő beteg honvédek egyike eszméletlen futott ki a folyosóra és a harmadik emeleti ablakról a kövezetre bukott, szétzúzva minden izében Megbocsájtathatlan hanyagsága az illetőknek. Szívölő örvendünk Meszlényi Zsuzsanna fő apolóigazgatónének tegnapi megérkeztenek, kinek erélyessége a kórházi hanyagságot száműzendí. Sz.

Pest majus 24. 1849.

Pótlólag Buda visszavételéhez irhatjuk, hogy a derék 47. zászlóalj kapitánja Hertelendy Kálmán lövé meg Hentzít, s maga is könnyű sebet kapott, az első nemzeti zászlót pedig ugyanezen seregbeli honvéd Püspöky Grácián tűzé ki a bástyára, s jutalmul hadnagyságot és 1000 p. ftot. nyert.

— Pest városa hatósága Buda elfoglalásánál elesett vitézeinkért minden egyházainkban isteni szolgálatot rendelvén, az ágostai h. v. egyházban az szombaton majus 26. délelőtti 10 órakor fog tartatni, következő nap pedig 11 órakor ugyanott függetlenségünk kimondása fog megünnepeletni.

— Városunkban tegnap este óta azon hír szárnyal, hogy Dembinszki hadtestével Galliáziába nyomult. Továbbá hogy a török udvar részéről segítségajánlás jött Debreczenbe. — Külföldi hírek, hogy a Rajna mellett Coblenz és Ehrenbreitstein roppant porosz várak a nép kezében vannak. Az őrsereg leölé tiszteit, s a néppel egyesült. Hogy a rastadi várban megtörtént bizonyos.

— Hogy kávéházakat a mulatságon kívül más nemesebb célra is használhatni, megmutatá Csitzmanczay Pál itteni kávé, ki kávéházában 206 ft. 30 kr. gyűjté váltóban sebesülteink eny-

hítésére, az összeg már Hajnik Pál kezében van. A derék adakozók nevei itt következnek:

Ifj. Csitzmanczay P. kávéh. tulaj. 100 f. v. Csitzmanczay József 10 f. v., idősb Csitzmanczay Pál 25 f. v., F. S. 4 f. v., Reitperger Antal 5 ft. 30 kr. v.; Ernyősy Lajos 2 ft. 30 kr. v., Kren József 12 ft. 30 kr. v.; Bauer Károly 2 ft. 30 kr. v.; Helfenstein Mátyás 2 ft. 30 kr. v.; Zsíros István 2 ft. 30 kr. v.; Streiling Bertalan 5 ft. v. Lindmajer Mátyás 12 ft. 30 kr. v.; Legényl Lajos 2 ft. 30 kr. v.; Szabó József 2 ft. 30 kr. v.; Zsigmond Mihály 2 ft. 30 kr. v.; H. 12 ft. 30 kr. v.

Összesen 206 ft. 30 kr. váltó.

— Idősebb és ifjabb Oesterreicher Regina asszonyságok sebesülteink számára egy csomó tétet s fehérneműt küldtek szerkesztőségünkhöz.

— Tegnap délután a budai várban nagyszerű katonai ünnep volt. Görgei kiosztá a Buda bevételénél szerzett érdemjeleket. Az ünnepély jelentősége, s a vezér lelkes szavai magasztos érzelmekkel tölték el a résztvevők, mint a nézők kebleit. Annyi százados fenállása óta Buda nem volt illy nemzeti jelenet színhelye.

— Legujabb hírek szerint Bem altábornagy Arad és Péterváradról hozatott ostromágyúkat, mellyekkel azóta az erősen elzárt Temesvár lövetését már meg is kezdé.

Megtalált tárcza!

Rósa Lajos elvesztett tárczáját átveheti Ujlakon 346-dik szám alatt Gerstner-féle kávéház mellett.

Buda bevételekor sebesült HONVÉDEK RÉSZÉRE.

Nemzeti színház.

Pest, csütörtökön, majus 24-kén, 1849.

BENYOVSZKY,

vagy:

A kamcsatkaí száműzöttek.

Eredeti opera 3 felv. Kotzebue után írta K. R. Zenéjét szerette Doppler F., a színházi zenekar tagja.

Az első felv. előfordulandó mazurka-tánczot előadják: Erhart-Kurz Ant. és Sári Fáni.

Rendező: Szerdahelyi.

Személyek:

Nilao, Kamcsatka kormányzója	Köszeghi.
Afanasia, leánya	Hollósi K.
Feodore, Afanasia gyermekkori barátja és társalkodója	Hubenainé.
Fedrovics Iván, kozákok hettmanja	Benza.
Benyovszky,)	Farkas Károly.
Krustikov,) száműzöttek a hettman szolgálatában	Füredi.
Kudria,)	Bognár.
Szolga	Boldog.

Kozákok, bolscheretzi és tigilli száműzöttek. Kamcsatkaí nép Történethely: Bolscheretzk, Sibiériában. 1771.

A jótékony cél tekintetéből a mai előadást a közönség figyelmébe ajánlja az igazgatóság.